

Associated Newspapers Limited protiv Ujedinjenog Kraljevstva¹ (broj 37398/21), 12.11.2024

Povreda člana 10. (sloboda izražavanja) Ek u vezi sa „naknadama za uspjeh“ koje je kompanija za novine morala da plati.

Nema povrede člana 10. u vezi sa obavezom kompanije da pokrije premije za osiguranje „poslije događaja“ (ATE) koje su uspješni tužioci uzeli.

Podnosilac predstavke je Associated Newspapers Limited, izdavač novina *Daily Mail* i *Mail on Sunday*, sa sjedištem u Ujedinjenom Kraljevstvu. Slučaj se odnosi na činjenicu da je Associated Newspapers Limited bio obavezan da plati visoke troškove koje su imali tužioci koji su ga uspješno tužili nakon članaka objavljenih 2017. i 2019. godine. S obzirom na to da je jedan od njih sklopio ugovor o uslovnoj naknadi (CFA) sa svojim pravnim zastupnikom, a obojica su uzeli osiguranje "poslije događaja" (ATE), Associated Newspapers Limited je bio odgovoran ne samo za osnovne troškove, već i za dodatne naknade, uključujući "naknadu za uspjeh" iz CFA ugovora i troškove premije za ATE osiguranje. Predmet ove presude je da li mediji koji izgube spor snose odgovornost za ove dodatne troškove i da li je to u skladu sa članom 10. Konvencije (sloboda izražavanja).

Prvu tužbu je podnio A.S., libijski biznismen, nakon što ga je MailOnline imenovao kao osumnjičenog za teroristički napad u Manchester Areni. Drugu tužbu je podnio E.H., klinički psiholog, koga su *Mail on Sunday* i *MailOnline* pomenuli u kontekstu policijske istrage o istorijskom seksualnom zlostavljanju djece, poznate kao "Operacija Midland".

Podnosilac predstavke se žali da njegova obaveza plaćanja "naknada za uspjeh" i/ili premija za ATE osiguranje u slučajevima koje su pokrenuli A.S. i E.H. predstavlja kršenje člana 10 (sloboda izražavanja).

Razmatrajući da li je obaveza neuspješnih medija koji su tuženi da snose dodatne troškove u skladu sa članom 10 Konvencije, Sud je utvrdio da nije bilo dovoljno dokaza da odstupi od svojih zaključaka iz presude iz 2011. godine, MGN Limited protiv Ujedinjenog Kraljevstva, gde je, u kontekstu istog člana, zaključeno da je režim CFA nesrazmjeran svojoj izvornoj svrsi – obezbjeđivanju najšireg mogućeg javnog pristupa pravnim uslugama za građanske parnice, uključujući i ljude koji inače ne bi mogli da priušte advokata. U tom slučaju je zaključeno da je režim CFA premašio čak i široku diskreciju koja je data Vladi u takvim pitanjima. U današnjem slučaju, Sud je zaključio da je obaveza Associated Newspapers Limited da plati značajne troškove, uključujući naknade za uspjeh A.S.-u, također bila nesrazmjerna.

S druge strane, Sud nije našao da je zahtjev za novinsku kompaniju da pokrije premije za ATE osiguranje za A.S.-a i E.H.-a bio nesrazmjeran. Kao libijski izbeglica koji je izgubio zaposlenje, nije bilo dokaza da bi A.S. mogao platiti troškove kompanije podnosioca zahteva u slučaju neuspjeha njegove tužbe. Slično tome, E.H., klinički psiholog, vjerovatno ne bi bio u poziciji da plati troškove medijske kompanije. Suprotno tome, Associated Newspapers Limited je izdavač vodećeg dnevnog lista koji bi mogao imati osiguranje za takve parnice.

¹ Informacije su pripremljene u saradnji između Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Iste su informativnog karaktera i ne obavezuju Sud.

Husić protiv Hrvatske, (broj 596/21) 24.10.2024

Predstavka odbačena kao nedopuštena.

Zahtjev se odnosio na navodnu diskriminaciju podnositelja na temelju njegove dobi i radnog staža zbog nemogućnosti da ostvari prava za nezaposlene osobe.

Nakon što mu je u veljači 2015. godine prestao radni odnos, Hrvatski zavod za zapošljavanje (dalje u tekstu: HZZ) i tadašnje Ministarstvo rada i mirovinskog sustava odbili su podnositeljeve zahtjeve; za upis u evidenciju nezaposlenih radi traženja novog zaposlenja i (2) radi ostvarivanja naknade za nezaposlene. Naime, podnositelj je u to vrijeme imao 61 godinu i više od 41 godine radnog staža čime je ispunjavao uvjete za starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika te se stoga nije mogao smatrati nezaposlenom osobom.

Podnositelj je bezuspješno pred upravnim sudovima osporavao odluke upravnih tijela prigovarajući da ne želi ići u mirovinu jer je mirovina za dugogodišnjeg osiguranika za njega nepovoljnija u pogledu uvjeta i iznosa mirovine, te da umjesto toga želi raditi do navršениh 65 godina života i na taj način steći uvjete za redovitu starosnu mirovinu. Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio je njegove ustavne tužbe.

Podnositelj je u međuvremenu, Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje podnio zahtjev za ostvarenje starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, i taj zahtjev mu je odobren.

Pred Europskim sudom, podnositelj je prigovarao na temelju članka 14. Konvencije (zabrana diskriminacije) u vezi s člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju (pravo na mirno uživanje vlasništva), da je bio diskriminiran na temelju svoje dobi i radnog staža jer je bio prisiljen otići u mirovinu iako je želio nastaviti raditi do 65 godina i ostvariti pravo na redovitu starosnu mirovinu.

Europski sud je utvrdio da podnositelj zahtjeva nije dokazao da je bio podvrgnut različitom postupanju u odnosu na druge osobe u analognoj situaciji.

Naime, dostavom statističkih podataka prema kojima je u relevantno vrijeme u evidenciji nezaposlenih HZZ-a bilo 16 000 osoba u dobi od 60 do 65 godina, podnositelj nije dokazao da je prema njemu postojalo različito postupanje u odnosu na te osobe jer dostavljeni podaci ne pokazuju ujedno i jesu li te osobe imale i usporediv broj godina radnog staža.

Ujedno, podnositelj nije dokazao da je u usporedivoj situaciji sa umirovljenicima koji su navršili 65 godina i primaju redovitu starosnu mirovinu jer mu je izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju iz 2019. godine, omogućeno da se kao umirovljenik s dugotrajnim stažom, zaposli na nepuno radno vrijeme pod istim uvjetima kao i umirovljenici koji ostvaruju redovnu starosnu mirovinu te da i dalje prima mirovinu.

Pri tom je Europski sud prihvatio navode zastupnice Republike Hrvatske da se starosnom mirovinom za dugogodišnjeg osiguranika, privilegiraju osobe koje imaju dugačak radni staž, a zbog povlastica pri izračunu mirovine, iznos njihove mirovine se ne smanjuje unatoč činjenici da su otišli u mirovinu prije navršениh 65 godina života. Ujedno, sud je prihvatio i navod da je u relevantnom razdoblju, na ime mirovine, podnositelj ostvario viši iznos nego što bi ostvario na ime naknade za nezaposlene te da podnositelj nije bio prisiljen otići u mirovinu već je mogao nastaviti tražiti novi posao.

Stoga je Europski sud utvrdio da je zahtjev podnositelja nedopušten jer je očito neosnovan.²

² Preuzeto sa [Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava - Nova odluka o nedopuštenosti - Husić protiv Hrvatske](#)

Jašari protiv Hrvatske, (broj 5584/24) 07.11.2024

Prije podnošenja ustavne tužbe potrebno je podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude - zahtjev podnositelja ESLJP stoga očito neosnovan

Županijski sud u Zagrebu je podnositelja proglasio krivim za dva kaznena djela protiv spolne slobode te mu izrekao kaznu zatvora. Podnositelj i državno odvjetništvo su protiv presude podnijeli žalbu, a Visoki kazneni sud je potvrdio osudu podnositelja te izrečenu kaznu zatvora produljio. Podnositelj je 5. rujna 2023. protiv presude Visokog kaznenog suda podnio ustavnu tužbu u kojoj je prigovarao povredi prava na pravično suđenje. Ustavni sud je 27. listopada 2023. odbacio ustavnu tužbu podnositelja zbog neiscrpljivanja ZIPPP-a (Zahtjev za vanredno preispitivanje pravosnažne presude). Pozvao se na svoju raniju odluku br. U-III-338/2021 od 21. prosinca 2021., u skladu s kojom je potrebno, pod određenim uvjetima, podnijeti ZIPPP prije podnošenja ustavne tužbe.

Podnositelj je pred Europskim sudom prigovorio da zakonske pretpostavke za podnošenje ZIPPP-a nisu bile ispunjene u njegovom predmetu, pa da je Ustavni sud, odbacivši njegovu ustavnu tužbu zbog neiscrpljivanja tog pravnog sredstva, povrijedio njegovo pravo na pristup sudu, zajamčeno člankom 6. stavkom 1. Konvencije.

Europski sud je prvo analizirao praksu Ustavnog suda o ovom pitanju. U skladu s tom praksom, započetom odlukom br. U-III-338/2021 od 21. prosinca 2021., osuđenici u kaznenim postupcima koji žele podnijeti ustavnu tužbu na temelju osnova zbog kojih se može podnijeti i ZIPPP, prvo moraju podnijeti ZIPPP, ako su ispunjene pretpostavke za njegovo podnošenje. Europski sud je utvrdio da je Ustavni sud od donošenja te odluke dosljedno primjenjivao novi uvjet dopuštenosti, i to po isteku roka od šest mjeseci od objave te odluke u Narodnim novinama, kako bi omogućio podnositeljima da se s njome upoznaju. Primijetio je i da je novi uvjet dopuštenosti sadržan u Uputama za ispunjavanje obrasca ustavne tužbe od 30. ožujka 2023.

U odnosu na prigovor podnositelja, Europski sud je naglasio da pravo na pristup sudu nije apsolutno pravo, te da svako ograničenje tog prava mora biti usmjereno na postizanje legitimnog cilja i razmjerno cilju koji se njime želi postići.

Napomenuo je da je u Republici Hrvatskoj pravo na pristup Ustavnom sudu zajamčeno mogućnošću podnošenja ustavne tužbe, te da je ono ograničeno uvjetima dopuštenosti ustavne tužbe, koji zahtijevaju da se prethodno iscrpe drugi pravni putevi. Predmetno ograničenje ima legitiman cilj sprječavanja preopterećenosti Ustavnog suda kaznenim predmetima koji se odnose na ljudska prava, a koje je prethodno mogao riješiti Vrhovni sud.

U odnosu na razmjernost ograničenja Europski sud je ponovio da će se ograničenje smatrati predvidljivim ako se dosljedno primjenjuje u sudskoj praksi domaćih sudova. Bilo je razumno za očekivati da će Ustavni sud tražiti od podnositelja ustavne tužbe da podnose ZIPPP prije podnošenja ustavne tužbe jer se ZIPPP može podnijeti zbog kršenja temeljnih ljudskih prava zajamčenih Ustavom.

Nadalje je naglasio da je potrebno šest mjeseci od dana objave odluke kojom je promijenjena praksa kako bi se javnost s novom praksom mogla upoznati. Stoga je zaključio da je nova praksa sadržana u odluci br. U-III-338/2021 od 21. prosinca 2021., objavljenoj u Narodnim novinama 19. siječnja 2022., počela proizvoditi učinke od 19. srpnja 2022. Utvrdio je da od tog dana sve osobe pravomoćno osuđene na kaznu zatvora, maloljetničkog zatvora ili prisilno smještene u psihijatrijsku ustanovu, prvo moraju podnijeti ZIPPP, a zatim, u slučaju nepovoljnog ishoda, podnijeti ustavnu tužbu u kojoj prigovaraju povredi prava na pravično suđenje.

S obzirom na to da je podnositelj ustavnu tužbu podnio 5. rujna 2023., praksa Ustavnog suda glede predmetnog uvjeta dopuštenosti bila mu je predvidljiva. Naime, u trenutku podnošenja ustavne tužbe prošlo je već više od jedne godine od uspostave nove prakse, a u međuvremenu je Ustavni sud (dana 16. veljače 2023.), donio dvije odluke u kojima je primijenio novi uvjet dopuštenosti, te je dana 30. ožujka 2023. izmijenio Upute za ispunjavanje obrasca ustavne tužbe kako bi upoznao podnositelje s ovim novim uvjetom dopuštenosti.

Konačno, podnositelja ništa nije sprječavalo da prije podnošenja ustavne tužbe podnese ZIPPJ jer je tada bio pravomoćno osuđen na kaznu zatvora i jer je prigovarao povredi prava na pravično suđenje zajamčenog Ustavom.³

³ [Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava - Nova odluka o nedopuštenosti - Jašari protiv Hrvatske](#)